

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok --- 4 koruny — hal. Na pol roka --- 2 " — " Na štvrt' roka --- 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	---	---

Naše víťazstvo!

Áno, tak musím písať, že naše víťazstvo! Lebo dňa 5. apríla v Pezinku zvíťazila naša kresťanská ľudová strana. Zvíťazila ona s pomocou Božou a s pomocou našich horlivých katolíkov. Pri tejto voľbe zvíťazili v prvom rade naši horliví katolíci, lebo sa navrátili ku kresťanskej ľudovej strane, ktorá neustále verne a odhodlane bojuje za kríž, za našu svätú vieru a za chudobu.

Drahí bratia moji Slováci a Katolíci, prosím Vás prečítajte si tento článok a presvedčíte sa o tom, ako sa v pezinskom okrese naši bratia katolíci od vodcov národnárskych odvrátili a pripojili ku kresťanskej ľudovej strane, v ktorej každý verný katolík najde vždy svojho opravdového, verného priateľa a statočného, neohrozeného zastupiteľa.

V pezinskom okrese behom štyroch rokov bolo päť volbí krajiniských vyslancov s nasledujúcim výsledkom: Dňa 26. januára 1905. zvíťazil ľudák Michal Dömötör väčšinou 101 hlasov. Dňa 2. mája 1906. národnársky kandidát Jehlička dostal 1077 a Dömötör 492 hlasov. — Dňa 19. marca 1907. Ivanka mal 856 a Dömötör 787 hlasov. Pri voľbe dňa 3. apríla 1907. Ivanka dostal 1011 a Dömötör 983 hlasov. — Konečne pri poslednej voľbe dňa 5. apríla tohto roku kandidát kresťanskej ľudovej strany dr. August *Ochaba* dostal 969 a dr. Milan Ivanka už len 636 hlasov.

Z týchto čísiel vidíte drahí priatelia moji, ako sa ľud a v prvom rade katolícky ľud náš od národnárskych vodcov odvrátil. Tomuto po-

dobne aj rumunský ľud odvrátil sa od rumunských národnárov. V oravickom okrese pred 3. rokami zvíťazil veľkou väčšinou rumunský národnár Bredičeanu, po jeho smrti ale Sigesku, protikandidát národnárov zvíťazil už väčšinou vyše 900 hlasov. — Takto je to aj v poriadku, drahí bratia moji! My môžeme byť Slováci dľa nášho jazyka, milujme našu materinskú reč, za to nám nikto nič zlého ani povedať, ani urobiť nesmie, — to by sme aj nikdy nedopustili, — v srdciach našich ale musíme byť všetci verní synovia a občania tej krajiny, v ktorej naši otcovia a dedovia cez tisíc rokov žili v pokoji a svornosti s druhými spoluobčanmi; musíme byť verní synovia tej krajiny, v jejžto posvätej pôde spočívajú naši otcovia a praotcovia; nezkladne verní synovia máme byť všetci tej krajiny, v ktorej sme sa narodili a v ktorej žijeme. Neni ohavnejšieho, drahí bratia a priatelia moji, ako keď volakto proti svojmu vlastnému bojuje. — Teda aj my, Slováci síce dľa nášho jazyka, lež v srdciach našich verní synovia krajiny uhorskej, nebojujme proti vlasti našej, veď je ona naša a ona nás chová.

Drahí bratia moji! Ja som sa už presvedčil o tom, že náš dobrý ľud slovenský, keď hlasoval na kandidáta národnárskych vodcov, nie preto to robil, že by bol chcel proti našej vlasti uhorskej účinkovať a nepriateľov jej podporovať, lež hlasovali na takých kandidátov naši ľudia jedine preto, lebo im verili, že oni ozaj verne bojujú za jejich materinskú reč: «Za tú našu slovenčinu». To ale není a ani nikdy nebola pravda! Lebo oni bojujú jedine za jejich mandáty. Aby si aj čím viac mandátov zabe-

zpečiť mohli, spojili sa verejne s najväčšími nepriateľmi katolíkov, s červenými socialdemokratami. Aby ale k cieľom svojim peňazí si zaopatřili, s jednali sa s Čechami, že horné kraje Uhorska, teda našich Slovákov odovzdajú Čechom. Krom toho ešte aj od našeho chudobného ľudu slovenského v Amerike vyžobrali mnoho tisíc korún na noviny a na voľby.

Drahí priatelia moji! Ja jedine o to prosím srdečne každého Slováka a nadovšetko katolíkov, aby sa celkom odvrátili od národnarských vodcov. Títo sú totiž naši najväčší nepriateli. Keď sa pýtate prečo? Nuž z nasledujúcich príčin:

Pokým kresťanskej ľudovej strany nebolo v krajine a v krajinskom sneme, naša cirkev katolícka, naše katolícke zásady a práva, naša chudoba, náš dobrý ľud slovenský nemal v ničom a nikde svojich opravdových a verných zastupiteľov. Kresťanská ľudová strana, jej ablegáti, rečníci a jej noviny cirkev našu a práva jej bránili, chudobu zastávali a pospolitý ľud náš v pravom smysle slova postavili na nohy a poučili, že má nie len ťažké povinnosti, lež aj práva a slobody, ako bársktorý občan v krajine uhorskej.

Národnarski vodcovia, keď videli, že ľud náš nedá sa viac klamať liberálom a pri voľbách pevne stojí a vydrží pod zástavou kresťanskej ľudovej strany, aby túto, v krajine jedinkú kresťanskú a opravde ľudovú stranu politickú zoslabili, vrátili sa do jej okresov a proti nej, jej ablegátom a prívržencom neustále vypisujú v jejich novinách tie najväčšie cigánstva a naničhodníctva, Biskupov a kňazov, ktorí kresťanskú ľudovú stranu verne podporujú, tupia, hania, urážajú na cti tak ohavným spôsobom, že sa to ani opísať nedá.

Národnarsky ablegát, jeho vlastnou vinou, — ako sa to kedykoľvek dokázať môže — ani v cirkevných, alebo v náboženských otázkach, ani v politických, hospodárskych, priemyselných a obecných záležitostiach nič, z hola nič dobrého vykonať nemôže. — Na čo je teda ktorému kolvek okresu taký ablegát? Iné nevedia písať a vyprávať, ako vždy len: «Za tú našu slovenčinu».

Nuž len za tým nás Slovákov jednostajne naháňajú, čo i tak máme a čo nam nikto odo-

brať nesmie. Veď my Slováci iného ani nemáme, ako tú slovenčinu. Keď sú nám národnarski vodcovia takí dobrí priatelia, nech nás za tým naháňajú, čo nemáme. Keď národnarski vodcovia zbadali, že im už ľud počína neveriť, najali si za peniaze akéhosi angličana, ktorý pod meno Viatora Scotusa napísal a vydal jednu knižku, v ktorej nakopené sú tie najväčšie cigánstva, medzi iným aj to, že sú Slováci v Uhorsku na tolko utlačení a bez práva, že si ani žiadon majetok nesmú kúpiť atď. — Na to ale zas druhý Angličan pod menom Veridicus vydal knižku, v ktorej nie len napísal, lež aj číslicami dokázal, že tí národnarski vodcovia nebojú za ľud a za tú našu slovenčinu, lež čo robia, to robia jedine zo **gšeftu**. To je aj skutočne pravda! Preto ja úprimne prosím každého Slováka, neverte národnarským vodcom, odvráťte sa od nich, lebo tí za vás nič dobrého vykonať nemôžu. Vráťte sa všetci ku kresťanskej ľudovej strane a vydržte pri nej verne, lebo kresťanský slovenský ľud jedine v tejto strane má svojich verných a vždy stálych zastupiteľov.

V pezinskom okrese náš ľud už zná rozdiel medzi kresťanským ľudákom a národniarom. — Zmužili voličia tohoto okresu opustili už národnarských vodcov a vyvolili si za ablegáta kresťanského ľudáka dr. Augusta *Ochabu*. Včul už keď prídu v obecných záležitostiach k ministrom, nemusia si cudzieho ablegáta vypožičiavať, ako keď mali národnára Ivanku.

Víťazstvo naše vydobili nám katolíci z **Pudmeríc, Horné a Dolné Oresány, Štefanova, Casta, Račisdorf, Ligetfalu, Limbach**. Veľmi sa napravila Modra. Szentgyörgy a Bazin mohli byť lepší. Ompitálčania a Dubovania nebanujte, že ste prehrali, buďte spokojní, ako katolíci, veď zvíťazila kresťanská a katolícka ľudová strana a vy ste predsa tiež katolíci. — **Slovenskú materinskú reč nám nikto neberie, ani nás pre ňu nikto neutláča, katolícku vieru nám ale napádajú a cirkevné majetky naše chcujú nám odobrať**. Toto treba nám chrániť a brániť. Katolíci preto všetci majú byť v jednom tábore. Hor sa teda, katolíci pod zástavu kresťanskej ľudovej strany a vtedy zvíťazíme po celej krajine.

Nasledovania hodný príklad dali nám horli-

ví voličia pezinského okresu. Prajem im preto zo srdca: Nech žijú a nech ich všemohúci Boh požehná!

Koloman Brestyenzsky,

krajinský vyslanec okresu prievidskeho.

Freimaureri v práci.

Katolícku cirkev a vôbec kresťanstvo vyky- nožiť z površia zeme je hlavným cieľom frei- maurerov. Na tomto pracujú neustále títo neto- pierý spoločnosti ľudskej nadovšetko v Uhorsku. Aby sme o zkazonom účinkovaní freimaure- rov presvedčili katolícke obecnstvo, o najnov- šom počínaní jejich podávame nasledujúce krá- tke zprávy:

Valné shromaždenie freimaurerov.

Symbolická Veľká Lóža krajiny uhorskej vy- zvaním pod číslom 1236/909. na 27. marca 4. hodinu povolala všetky lože Uhorska ku valné- mu shromaždeniu do vlastného domu Veľkej Lože v Budapešti. Na tomto shromaždení súčas- niť sa mohli len riadni a v smysle stanov pri- jať freimaureri; hlasovacie právo ale mali len prítomní hlavní majstri lóží, alebo jejich zastu- piteli, jestli splnomocnenie, k tomu vysvedčením dokázať vedeli. Rečníť smeli, krom tých, čo mali právo k hlasovaniu, veľký majster, zastupitelia veľkých majstrov, honorarní veľkí majstri, hlavní úradníci, radcovia sdruzenia, honorarní hlavní úradníci a členovia Veľkej Lóže, *predsedovia a sudcovia sudobnej stolice Veľkej Lóže, zastupitelia hlavných vrchností cudzozemska*. Splnomocnení zastupitelia plnomocenstvá svoje hlavnému ta- jomníkovi odovzdat museli pred zahájením val- ného shromaždenia.

Valné shromaždenie previedli dľa vopred ustáleného poriadku. Najprv zahájili valné shro- maždenie pri cerimoniach, obradoch, aké vyba- vujú freimaureri pri podobných príležitostiach po celom svete. Potom prečítaná bola ročná zpráva rady freimaurerského družstva a za tým nasle- dovalo prijatie a «osvietenie» lóž «Akác» (Gyön- gyös), «Szabolcs» a «Aurora» (Versecz). Konečné dovolenie ku freimaurerským prácam udelili ló- žam: «Martinovics» (Budapešť), «Dél» (Gyön- gyös), «Jövendő» (Zombor). — V známosť vzali utvorenie lóž: «Mozart», «Zsilvölgy» a «Wesse- lényi».

Po usporiadaní týmto spôsobom, domových záležitostí, nasledovalo prečítanie ročnej zprávy zakľúčeného účtovania roku 1908. a po dlhej debatte o stave pomocného fondu. — Konečne udelili absolutorium veľmajstrovi, zastupiteľovi veľmajstra, hlavnému pokladníkovi a rade frei- maurerského družstva. Za tým pojednávali men- šie záležitosti, ročný rozpočet a ustálili príspev- ky jednotlivých lóž. Po tomto previedli voľby predostreli rozličné návrhy, medzi iným aj na zmenenie «krajinskej konštitúcie». Zasadnutie tohoto shromaždenia zakľúčili potom pri zvy- čajných obradoch freimaurerských.

Po zasadnutí bola slávnostná «vakovka», to jest veľká hostina, na ktorej účasť braly vo veľ- kom počte aj freimaurerské ženy.

V nedeľu, dňa 28. marca vydržovali druhé zasadnutie valného shromaždenia. V tomto za- sadnutí oznámili výsledok prevedenej voľby, pri čom so zvláštnym dôrazom vyhlásili *mená pred- sedov súdobných stolíc*. Vyvolení konečne zložili slávnostne a verejne predpísané vóta, sluby.

V zasadnutiach rečnili výlučne v nemeckej reči. Konečne vydali «heslo», ktorým označujú účinkovanie freimaurerov behom celého roku.

Z nasledujúceho vidno, že v účinkovaní freimaurerov zvláštne miesto zaujíma

Sekularizácia cirkevných majetkov.

Shromaždenia, zasadnutia a «vakovky» vždy k tomu upotrebujú freimaureri, aby sa ku sha- baniu cirkevných majetkov pripravovali. Ku to- muto cieľu lóža «László király» vydala ku frei- maurerskej práci nasledujúce vyzvanie:

«László király» lóža (Nagyvárad) najnovšie pri jej práci pod kladivko vzala prípis lóže «Comenius» (Budapest), v ktorom zaoberá sa táto lóža s veľkou otázkou sekularizácie a v tom ohľade žiada mienku druhých lóž, čo by cieľom praktického uskutočnenia tejto vážnej záležitosti freimaurerstvo podujaf malo. Lóža «László ki- rály», ktorá od mnohých rokov zaoberá sa s otázkou sekularizácie, to uzavrela, že v spolo- čnosti s lóžou «Comenius» zariadi v Nagyvárade veľkú spoločnú prácu, ku ktorej povolane budú všetky lóže. Tolko ale už aj prítomne môžeme vyzradiť, že referentom tej veľkej otázky bude Peter Ágoston. My sme tej mienky, že by zby- točné bolo pozornosť našich bratov obracať na

velkú významnosť tejto spoločnej práce. Každý vie, na celý život náš spoločenský aké následky má veľká moc cirkvi, proti ktorej jediným liekom je sekularizácia. Ako a akými prostriedkami pokračovať má freimaurerstvo v tejto veľkej otázke: o tom treba sa radíť pri spoločnej práci v Nagyvárade. Z tejto príčiny je za potreby, aby na tejto spoločnej práci súčastnily sa lóže, čo možno v najväčšom počte».

Takto sa pripravujú freimaureri ku shabaniu cirkevných majetkov. Nesmieme sa tomu diviť, že dnes zajtrá všetky liberálne, socialdemokratické, židovské a nežidovské noviny nebudú o inom písať, ako o sekularizácii cirkevných majetkov.

Abý aj široké vrstvy obecnstva o tomto jejich lúpežníckom zámere náležite poučené boly, o to starajú sa freimaureri už vopred. Na pomoci má im byť v tomto jedine jejich cieľom slúžiaca

Freimaurerská tlač.

Lóža «Eötvös» (Budapest) ešte 13. januára b. r. podala zpravu Symbolickej Veľkej Lóži v tejto záležitosti. Zpráva táto zneje nasledovne:

Dr. Ludvik *Bálint*, veľmajster a brat vysvetlil zásady programu. Dľa tohoto programu freimaureri za nevyhnutne potrebné držia:

«*Utvorenie freimaurerskej tlače*, ktorá z jednej stránky rozširovať má freimaurerské zásady vo všetkých vrstvách obecnstva, z druhej stránky pozornosťou sledovať má všetky pohyby verejného života a keď o nich píše v smysle freimaurerskom, vplývať má na všetko, čo sa v krajine deje».

Za potrebné držia ďalej freimaureri:

«*Založenie veľkého fondu propagandy*, aby lóže hmotne napomáhal kedykoľvek jedná sa o rozširovaní freimaurerských zásad».

Na základe všetkého tohoto dr. Ludvik *Bálint* «Eötvös» lóži predostrel nasledujúci rezolučný návrh:

1. «Eötvös» lóža nech vysloví, že za potrebné drží vydávanie novín, ktoré majú byť profánneho rázu síce, lež pod výlučnou správou freimaurerov zastávať, podporovať a rozširovať musia jedine ciele freimaurerské.

2. «Eötvös» lóža osvojuje si úplne uzavretie valného shromaždenia 9. januára 1909 vydržiavaného, za potrebné drží, aby v záujme po-

kroku a rozširovania osvetu pracovalo aj freimaurerstvo cestou tlače, zakladá teda z príspevkov «bratov» a ľudí profanných ku tomuto potrebný veľký fond, z ktorého otázočné noviny udržiavajú sa majú.

3. «Eötvös» lóža *všetko možné vynaloží na to, aby tento denník čím skorej vychádzal a hmotne zabezpečený bol*. Tým cieľom vysielala výbor pod vodcovstvom veľmajstra.

4. «Eötvös» lóža rezolučný návrh tento odoslala všetkým lóžam v krajine, aby sa ku nemu pripojily a vydávanie otázočných novín hmotne a mravne podporovali.

Návrh tento prijatý bol jednoblasne a freimaurerskí «bratia» vo veľkej radosti zavolali aj «sestry» ku veľkej «vakovke», kde pili a jedli až do bieleho rana.

Freimaureri budú teda s týmto už 18 novín mať!

Kolko novín máme my katolíci v Uhorsku?

Deputácia Katolíckej Jednoty u pápeža.

Jeho svätosť, slávne panujúci rímsky pápež *Pius X.* v nedeľu, prvý veľkonočný sviatok vo zvláštnej audiencii prijal deputáciu Jednoty Katolíckeho Ludu. Deputáciu viedol predseda Jednoty skutočný vnútorný tajný radca, podpredseda Krajinskej snemovne a kresťanskej ľudovej strany *Štefan Rakovszky*. — Členovia deputácie boli krajinskí vyslancovia hlavný správca Jednoty *Alexander Ernszt*, Franc *Buzáth*, člen správnej rady *Béla Landauer* a členovia Jednoty gróf *Béla Pálffy* pápežský praelát, *Ján Kiss* a *Zoltán Vermes*.

Holdovanie a zpravu Jednoty predniesol svätému Otcovi predseda *Štefan Rakovszky*. Svätý Otec najprv vo francúzskej, potom v talianskej dlhšej reči odpovedal na holdovanie Jednoty, pri čom s veľkou radosťou vzal v známosť tento pohyb, ktorý On s otcovskoa pečlivosťou sleduje. Keď aj napomenul prítomných, aby v záujme tohoto svätého cieľa ničoho nezanedbali, lebo z malicherných vecí povstávajú časom najväčšie, pápežské požehnanie udelil prítomným a posielala všetkým členom Jednoty.

Po audiencii prešiel svätý Otec v sprievode

deputácie do dvorany konzistorialnej, kde prijal uhorských pútnikov.

Shromaždenia Jednoty vydržiavané boli najnovšie v obciach:

Mosonszentmiklós, Bükk (stolica Sopron), **Siroko** (stolica Heves), **Kristályfalva** (stolica Szepes), **Ószentiván, Surány, Birja, Józsefháza.**

Udalosti na Balkáne.

Turecká snemovňa vyslancov prevážnou väčšinou prijala zápisnicu o dohodnutí sa Turecka s Uhorsko-Rakúskom. Týmto odstránená je posledná prekážka toho, aby sa medzi našou monarchiou a tureckou ríšou vyvinul úzky priateľský pomer, čo je záujmom ústavného štátu tureckého. Ponevác onedlho sa aj Bulharsko dohodne s Tureckom a ponevác aj Čierna Hora sa uspokojila na základe zmenenia 29. punkta berlínskej zmluvy, úfnosť je, že pomery na Balkáne o krátky čas budú celkom sriadené.

Zápisnicu o dohodnutí dňa 5. apríla ráno predostrel tureckému senátu, ktorý nato mal mimoriadne zasadnutie, na ktoré vyslali 15-členový výbor pre pojednávanie zahraničných záležitostí. Medzi členami výboru bol aj bývalý zahraničný minister baša *Tevfik*. Turecký senát dňa 9. apríla pojednával a prijal zápisnicu o dohodnutí.

Taliansky vyslanec v Četinji z poverenia svojej vlády cieľom odstránenia jestvujúcich ťažkostí, predostrel písomný návrh černohorskej vláde, ktorá nato dala tú odpoveď, že prístav antivarský bude i na ďalej len obchodným prístavom, že vláda úplne dôveruje v tom priateľskom pomere, v ktorom krajina s Uhorsko-Rakúskom žiť chce a že Čierna Hora ohľadom 29. punkta berlínskej zmluvy sa uspokojí s rozhodnutím mocností. Odpis tejto odpovede odovzdali mocnostiam, ktoré berlínsku zmluvu podpísaly. — Ohľadom na to, že Čierna Hora chce poslúchnuť žiadosti mocností, má sa za to, že záležitosť je vybavená a že už nič neprekáža to, aby priateľský pomer medzi Čiernou Horou a Uhorsko-Rakúskom znova nastal.

Spomenutý 29. punkt berlínskej zmluvy obmedzuje suverénne práva Čiernej Hory, nakoľko Čierna Hora nesmela vôbec lode mať. Toto sa Černohorcom prirodzene neľúbilo a keď bola annexia Bosny a Heregoviny vyhlásená, predstúpili s tou požiadavkou, aby antivarský prístav bol slobodným učeným a aby Čierna Hora mohla mať aj válečné lode. Ba žiadali aj prepustenie prístavu Spizza. Tento svoj cieľ ale, bárs mali vysokých protektorov: ruského cára a talianskeho kráľa, nevedeli dosiahnuť a len tolko docielili, že antivarský prístav bude slobodným učeným, ale len pre obchodné lode. Čierna Hora sa voľky-nevoľky aj s týmto ústupkom uspokojila a ku zmeneniu 29. punktu berlínskej zmluvy v tomto smysle už aj privolila.

Zpomedzi závislých otázok na Balkáne pozostáva

teda už len sriadenie pomeru medzi Bulharskom a Tureckom. Pokonávanie sa medzi Bulharskom a Tureckom pomaly napreduje, no nikto nepochybuje o tom, že pokonanie bude uzavreté. A potom bude riešená aj otázka, či bude zvolaná európejská konferencia.

Čo sa týče európejskej konferencie, na zasadnutí anglickej nižšej snemovne, minulý týždeň vydržiavanej, vyslanec Lynch spýtal sa vlády, či je konferencia potrebná a čo by bolo jej úlohou. Zahraničný minister Grey nato osvedčil sa, že ešte nemôže povedať, či konferencia zasadne alebo nie? O zmenách, ktoré boli prevedené na berlínskej zmluve, v prvom rade vyjednávaly tie mocnosti, ktorých zákonité práva boli rovno dotknuté. Dohodnutia, nakoľko vyžadujú zmenenie zmluvy, potrebným činia privolenie signatárnych mocností, a síce — vraj — onedlho.

Srbi ešte vždy strielajú na Drine na bosenské územie. Zo Skelany tamojšia žandárska patrôla oznamuje, že pri Bujatlovic Potoku zo srbského brehu rieky Driny traja srbski jazdci strelili na patrôlu. Táto tiež strelila a jedného Srba usmrtila. Srbi ušli smerom k Robotici. Z patrôly nikto nebol ranený. Najsvrchovejší čas by bol, aby sa Srbi raz už prestali vyzývave chovať, lebo takéto nápady nemožno strpeť.

V Srbských politických kruhoch trápny ruch budí že kráľ *Peter* majóra Okanoviča prijal na výsluchu. — Okanovič mal veľký podiel v zavraždení kráľa Alexandra; pred niekoľkými dňami ho ale prepustili z jeho postavenia a postavili ho pod obžalobu, lebo jako veliteľ 1. delostreleckého pluku všetkých dôstojníkov tohto pluku nahováral, aby sa poďakovali. Medzi mladšími dôstojníkmi je veľká rozčúlenosť, lebo vláda obmedzila veľkonočné povýšenie v armáde. Vzkrsol pohyb, aby sa všetci dôstojníci zriekli svojho rangu, keby vláda tento svoj cieľ skutočne previedla.

Medzi dôstojníkmi, ktorí ležia vo vnútri krajiny, javí sa proti kráľovi veľká nespokojnosť, lebo oproti dôstojníkom, ktorí sa v kráľovražde súčasťnili, javí veľkú ústupnosť. Minister vojny darmo sa snaží tento pohyb utlačiť. Pre toto mal ostrý konflikt s plukovníkom Bojovičom, veliteľom vojenskej divízie v Niši, ktorý žiadal, aby viac pre protidynastickú demonstráciu zatknutých dôstojníkov pustili na slobodu. Ponevác minister vojny to neurobil, plukovník Bojovič sa poďakoval. Dôstojníci-sprisahanci teraz žiadajú, aby do Niša vymenovali za veliteľa divízie takého dôstojníka, ktorý sa súčasťnil v kráľovražde. Jestli sa ale toto nestane, všetci dôstojníci posádky v Niši sa poďakujú.

V srbských politických kruhoch najväčší zaujímajú sa teraz o uzavretie obchodnej zmluvy s Uhorsko-Rakúskom. Dľa chýru srbskú vládu, poľahne kráľa Petra zabezpečili, že jakonáhle medzi Srbskom a Uhorsko-Rakúskom tak politický, ako i obchodný dávny dobrý pomer opäť nastane, vo Viedni sú náklonní kráľa Petra úradne prijať. Ako známo, kráľa Petra od roku 1903., keď nastúpil srbský trón, ani na jednom európejskom dvore neprijali. Kráľ Peter od tých čias

ani neopustil Srbsko a teraz jeho vrúcnou žiadosťou je, aby mohol odcestovať cieľom zotavenia sa na kratší čas do cudzozemska. — Dľa chýru aj ruský cár je náklonný prijať srbského kráľa. Kráľ Peter vraj v prvých dňoch mája odcestuje do Ruska. Aj o tom koluje chýr, že dedič srbského trónu knieža Alexander po uzavretí obchodnej zmluvy odcestuje do Viedne, aby sa nášmu kráľovi predstavil.

Ponevác Srbsko povinné je odzbrojiť a prepustiť dobrovoľné srbské bandy z Macedonie pochodiace, národný domobranný výbor zadosť učinil tejto požiadavke. Dosiaľ asi 2000 ľudí prepustili, ktorí sa ale nechcú vrátiť do svojej vlasti, ponevác sa obávajú, že ich turecké vrchnosti v Macedonii prenasledovať budú a preto sa osvedčili, že sa vysťahujú do Ameriky. — Cestovné trovy im dá srbská vláda.

Aby srbská vláda poburovanie cestou časopisov prekazila, zamýšľa najbližšie uviesť do života nový tlačový zákon.

V Carihrade dňa 5. apríla v noci zákernícky zastrelili Feri Hassána, hlavného redaktora liberálneho časopisu «Serbesti». Táto politická vražda v Carihrade vzbudila veľký ruch a rozčulenosť, lebo verejná mienka má za to, že redaktora dal usmrtiť mladoturecký výbor, lebo všeobecne napadlo, že útočník vedel ujst. Táto vec prišla na pretras i v tureckom parlamente, kde na veľvezira upravili interpelláciu.

POLITICKÉ CHYRY.

Prečo sme zvíťazili v Pezinku?

Národnári v jejich novinách všeliaké príčiny udávajú, že v Pezinku proti kresťanskej ľudovej strane s 333 hlasmi prepadli. Zamlčia ale pri tom všetky spravodlivé príčiny. Voličia pezinského okresu zväčša čítajú aj národnárske noviny, aj «Kreštana», nech si teda prirovnajú tieto noviny a nech sa presvedčia, ktoré píšú pravdu.

Prepadnutý kandidát národnárov Milan Ivanka v maďarských, židovsko-freimaurerských novinách tomu dáva hlavnú príčinu svojho prepadnutia, že mu 400 voličov nemohlo prísť ku voľbe, lebo jeho korteša, ktorý najímal furmanov v Račišdorfe (Récese) lapili aj s peniazmi a tak prepadol s 333 hlasmi. Oproti tomuto musíme poznamenať, že v Račišdorfe bolo včul 439 hlasov, z ktorých 273 padlo na Ochabu a 37 na Ivanku; 129 ale nehlasovalo nikde, nie preto, že nemohli prísť, lebo z Račišdorfu aj po železnici by boli mohli dojsť po obede o 2. hodine za 20 halierov, mohli prísť aj peší, keby boli chceli.

Najdu sa ale v každej obci takí ľudia, čo neidú

hlasovať; ku príkladu zo samého Pezinku z 279 voličov vyše poldruha sta neišlo hlasovať, teda väčšia polovička. Inú to malo príčinu, že ľudia nechceli ísť na Ivanku hlasovať, nie nedostatok furmanov. Však by sa hádam nebol dolámal ten voz, keby si naň aj traja boli sadli v Pudmericiach? Nuž ale pravda ich nebolo. Aj iné vozy by boli zdržaly o dvoch aj o troch voličov viac, len keby boli nane posadali.

Ako druhú príčinu svojho prepadnutia udávajú národnári, že 400 žandárov bolo v okrese. — Keby boli napísali 40, boli by sa bližšie dotkli pravdy. Ale že ich tí žandári tak ukrutne mrzeli, je nám veľmi podozrivé. *Žandára sa len ten musí báť, kto má zlé svedomie, preto, že volačo zlého previedol alebo previesť chce.* Snáď ste chceli ľudákovi okná, hlavy prebijať, viniče vytrhovať, domy podpalovať, smrťou im hroziť a takto vyhrať? Jestli áno, tak sa nečudujeme, že ste sa tak veľmi nalakali tých žandárov, ale to je dôkaz tomu, že neboli tam bez základu.

Hlavná príčina ale porážky národnárov bola tá, že sa už otvorily oči ľudu katolíckemu a viac sa nedá heslami zvučnými (lež prázdny) národnárov zviest; vidí to, že my katolíci Uhorskej krajiny musíme všetci spolu držať, lebo keď sa slovenskí katolíci odtrhnú od maďarských, nemeckých katolíkov, vtedy vieru a cirkev katolícku tak utlačia u nás, ako ju aj vo Francúzsku utlačili tieto posledné roky. A za toto by boli zodpovední tí slovenskí katolíci, ktorí sa odtrhli od starej kresťanskej strany a takto oslabiac tábor náš, dopomohli nepriateľom našim k víťazstvu.

(Dokončenie nasleduje.)

Zaslúžená odpoveď.

Z príležitosti pezinskej voľby «Slovenský Týždenník a «Ľudové Noviny» im zvyčajnými nápadmi oborily sa na kresťanskú ľudovú stranu a jej popredných mužov. Očerňujú, utrhajú na cti a cigánia o tri zdechy. Toto sú jejich dôkazy. Tláchaniny a blúznenia týchto v grobianstvach vynikajúcich novín neideme tu ani spomínať. Slovenský ľud dobre zná ľudí, ktorí so všetkým gšeftujú. Na nezralé nápady «Slovenského Týždenníka» a «Ľudových Novín» najlepšiu a zasluženú odpoveď dali voličia pezinského okresu, keď vzdor terrorismu, podplácaniu a brizganiu národnárskych vodcov, vyvolili si za krajinského vyslanca kandidáta kresťanskej ľudovej strany.

Tri roky.

Tri roky boli tomu dňa 8. apríla, čo kresťanská ľudová strana vo vláde z koalície utvorenej činne vplýva na verejnú správu Uhorska. — Tým že kresťanská ľudová strana do koalície vstúpila, nevzdala sa jej programu, lež ho z veľkej čiastky do života uviedla. — Zákony behom týchto troch rokov zákonodarstvom vynesené previeva všetky duch zásad kresťanskej ľudovej strany. — Žiadna politická stránka aj v tomto krátkom čase nedosišla tak neočakávané veľkých úspechov pre

cirkev, krajinu a ľud, ako práve kresťanská ľudová strana. Nesľubuje ona ničoho, lež pracuje neustále a bojuje zmužile za blaho cirkvi, krajiny a pospolitého ľudu!

BESEDNICA.

Jako svätia nedeľu v Anglicku?

Dávne túženie moje bolo, abych jedny prázdniny moje medzi Angličanmi mohol ztráviť. Chvála Bohu, táto moja žiadosť — je tomu niekoľko rokov — sa mi aj splnila.

Dlho som premýšľal, že do ktorej čiastky Anglicka mám ísť. Či zostať v Londýne, v tomto najväčšom meste sveta, ale hluk, ľudozierajúca honba za peniazmi, ktorá by ma tam bola obklúčila, od Londýna ma odstrašila.

Moja voľba čoskoro padla na Little-Hampton zvané malé morské pobrežné mesto, kde — myslel som — budem účastný aj v požehnanom morskom kúpeli a aj to som slyšal, že toto malé mestečko je veľmi obľúbené letovisko rodín, ktoré spolu so svojimi dietkami chodia sem telesne a duševne sa zotaviť.

V polovici júla už som bol tam v ich spoločnosti medzi vlnami morskými. Bývanie som si ľahko našiel. Vo veľkej, dvojposchodnej palote najal som si jednu čistú, malú izbu, dom tento vystavili len pre kúpeľných hostov.

Bývalo nás v tomto dome asi 50—60, všetci kúpeľní hostia; ktorý samotný, ktorý s familiou. Jeden bol doktor, druhý úradník; boli medzi nimi professori, učitelia, duchovní, fiškáli atď.; ohľadom na zamestnanie sice sa lišili, ale v jednom všetci sa srovnávali: všetci boli pôvodu anglického, len sám som bol medzi nimi Uhor.

Ale nie len v reči sa srovnávali, ešte aj v inšom volačom: *v lázni Božej*.

Môžem povedať, veľmi som hľadel, keď deň po mojom ta príchode, včasne ráno ozval sa zvonek a všetci kúpeľní hostia paloty pomaly kráčali do veľkej siene: na ranniu spoločnú modlitbu. Kto by sa ku spoločnej modlitbe z lenivosti nebol dostavil, tomu na druhý deň vypovedali byť.

Tu je taká regula; majiteľ domu totiž to myslí, že len na tom dome je požehnanie a božská opatera, kde sa Boha, nebies Pána boja, Jeho etia. On teda to chcel, aby v jeho dome etil Boha každý, preto vydal regulu, že on len nábožnému človekovi dá byť v jeho dome.

Aj to môžem povedať, že ešte málo som počul takú rannú modlitbu. Keď totiž boli sme všetci spolu, započal jedon mužský hlbokým, hrubým hlasom po

anglicky modlitbu; ale nehovoril z knihy, lež z pamäti a jako mu išlo zo srdca. Razom len prestal. Vtedy naskutku ozval sa tenký, ženský hlas. — Hneď po jeho umlknutí jedon malý chlapec, potom jedno malé dievča sa modlilo.

Rozmýšľal som, že ozaj prečo sa modlili aj štyria. Chytrý som prišiel na to: mužský s tým hlbokým hlasom v mene všetkých prítomných mužských pozdravil Boha a vzdával mu chválu za nočnú ochranu.

Tenkého hlasu dáma v mene všetkých ženských; malý chlapec v mene chlapcov, dievčatko ale v mene dievčat činilo to isté a prosilo Božiu opateru a požehnanie na nastavší deň.

Po rannej modlitbe vyšli sme z veľkej siene; ja som hľadel len na ostatných, kde idú, lebo tí to už vedeli. Teda sme išli do jedálne raňajkovať. A hľa, zas jaké prekvapenie ma čakalo! Nesadol si nikto ku srojmú frištuku, ale keď sme boli všetci spolu, jeden začal nábožnú pieseň. Angličania — jako som to neskoršie zkusil — nepovedia slovom stolové požehnanie, lež ho odspievajú.

Pieseň bola krátka, trvala 1—2 minúty, potom nasledoval frištuk. Lež jaký to bol veselý frištuk! Na všetky strany štebotanie, smiech.

Keď som všetko toto videl, myslel som na dve veci; po prvé na to, že nestojí to, jakoby Angličan bol chladný, zavretej prírody, ešte aj vo svojom rodinnom kruhu; ja som videl, že není to pravda, aspoň v rodinnom kruhu nie.

Potom zas som myslel na škrovánka; aj tento ráno najsamprv povznesie sa do povetria a vyspieva rannú svoju pieseň, zaďakuje Bohu «za deň a rosu, na ktorú hľa, precitnul»; potom ale zletí na zem a pohľadá svoj frištuk.

Aj my sme tak učinili; prvý bol Boh, potom sme zošli do spoločnej jedálne. Po frištuku nasledovala novšia krátka svätá pieseň.

Ale po pesničke sme sa hneď nerozišli. — Jedenkaždý musel povedať nejaký verš zo svätého Písma, ešte aj deti. Že či vedely povedať? Ale veru vedely, až to bola radosť počúvať!

Zvedavý som bol, že či na druhý deň zas to isté povedia zo svätého Písma, čo dnes. Teda kto opíše moje podivenie, keď zavrch stolom sediaci mužský vyhlásil, aby na druhý deň jedenkaždý rozmýšľal o milej a užitočnej modlitbe a o tomto povedal citáciu zo svätého Písma. Na tretí deň zase o inom a to takto išlo vždy ďalej.

Kto by nebol vedel z pamäty povedať, ten vzal doma bibliu — sväté Písmo, — ktoré nechýbuje ani u jednej jedinej rodiny a hľadal v ňom zodpovedný verš

Aj deti hľadaly takýto; ktoré by nebolo našlo, to sa opýtalo otca alebo matky a jestli rodič nechcel sa zahaňbiť pred svojim dieťaťom, teda aj z prinútenosti musel sa zaoberať s čítaním biblie a toto pripadne dieťaťu aj vysvetliť.

Po frištuku skoro každý išiel na morský breh. —

Deti jazdily napredok. Tu nemá morský breh žiadon zpad; celkom hladko, bez strmejšieho svahu ťahá sa pod more. Teda tu aj deti smele môžu vojsť do mora, čo aj bez posmelovania učinia. Je potom vo vode také polievanie, žartovanie, že Little-Hampton obyčajne detinským rájom volajú.

Ale nie len more spôsobí týmto defom mnohú a veľkú radosť. Práve preto, lebo veľmi mnoho detí prinesú sem rodičia, nesmierny komediantský krídel sa zhrne tu spolu v čas kúpania. Taktiež aj Paprika Janči, ktorého budú alebo šiator po kúpaní celkom zaplnia malé deti.

Jestli ešte aj natolko zamrzla krv v niektorom, tu čoskoro sa roztopí. A keď vidí smiať sa, plieskať, vískať drobných, malých mladých pánov a slečinky, odrazu len na tom spozoruje sa človek, že s nimi sa teší, s nimi sa smeje.

Po kúpeli a komédii ideme domov. Ku obedu každý si oblečie krajšie šaty a na daný znak vojde do spoločnej jedálne. Že pred jedením a po jedení znovu svätú pieseň spievali moji súdruhovia — toto bola modlitba pri stole — asnáď je už aj zbytočné mi znovu povedať.

Po obede rozdelila sa spoločnosť na oddiely. Jedon holdoval hudbe, druhý čítal, tretí sa vyprával, zväčša ale prichytili sa ku písaniu listov. — Angličan totiž je usilovný v písaní listov a riadne po jedení zvykol ich písavať.

Po poludní nasleduje na novo kúpanie v mori, po ňom prechádzka alebo pozrenie komédií.

Pred večerou a po večeri zase — na miesto modlitby — svätý spev a keď sme skončili večeru v jedálni, každý vyjde hore do veľkej siene ku spoločnej modlitbe.

A tak to išlo zo dňa na deň, výjmac — *nedeľu*. V nedeľu kúpanie prestáva; aj more nech svätí. Komediantské spoločnosti, jako by bola zem pohltla; aj týchto údovia išli do kostola.

Väčší výlet nebol; hra tiež nebola (na loptu a iné), ale áno, pred obedom a aj po obede každý išiel na bohoslužbu a komu pomimo bohoslužby zbýval nejaký čas, trávil ho s tichým rozhovorom alebo čítal bibliu a jestli volakto práve ku fortepianu sadnul, len nábožné kúsky, sväté pesničky hral na ňom.

Môžem povedať, že takéto zasvätenie nedele mňa v najväčšej miere prekvapilo.

Ešte raz opakujem, že každý ide predobedom a aj poobede na bohoslužbu a kto by toto neučinil, toho jako nešťastného, poblúdivšieho človeka, každý ľutuje.

To jediné, čo si jako zábavu Angličan v nedeľu dovolí je: po poludnajšej bohoslužbe krátka, spoločná prechádzka.

Jedna milá spoločnosť v jednu nedeľu popoludní na takúto prechádzku aj mňa povolala. Jaký prázdny, aký vymretý bol morský breh! Len bitie vln bolo slyšať inokedy na tak živých, od vravy a smiechu hlučných brehoch.

Čoskoro sme prišli do utešeného parku a posadili sme sa pod jeden košatý strom. Tak sa zdá, u Angličanov veľmi je vo zvyku olovrantovať, lebo čoskoro aj naša spoločnosť chystala sa k takémuto. A ani tu, v slobodnom, nezanechali pesničku pred jedením a po jedení olovrantu.

Slyšal som hovoriť, že len v Londýne bych videl svätif nedeľu. Po ulici nechodí ani koč, ani parník, ani žiadna príležitosť. Všetky hostince, krémy, putiky, kaviarne, sklepy, obchody, všetko, všetko, bez výmienky je pozatvárané. Neni pošta, železnica neide, všetko, všetko odpočívá. Len kostoly sú otvorené a preplnené s nábožnými.

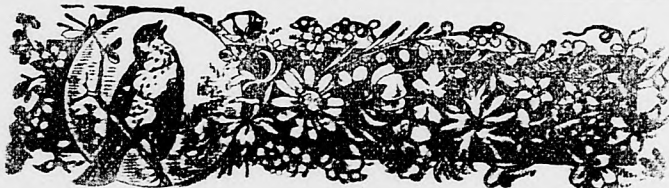
No, ale aj videl svätenie nedele na Anglicku!

Po prvú je to najbohatšia, najmocnejšia, najprekvitavejšia krajina na svete. — Hľa, jedno božské požehnanie!

Potom ale na prvú milosť: na zasvätenie nedele, príde druhá: posvätenie duše; lebo z roka na rok množia sa v Anglicku obracania na rímsko katolícke náboženstvo.

Takto sa plní na nich výpoveď jedného nábožného, svätého muža:

«Jaká je tvoja nedeľa, taký je tvoj život, taká bude aj tvoja smrť!»

CHYRNÍK.

Veľká noc jeho veličenstva kráľa. Jeho veličenstvo kráľ vo stredu, dňa 7. apríla ráno z Viedne odcestoval do Wallse, aby veľkonočné sviatky strávil u famílie svojej dcéry arcikňažny Marie Valerie. Keď vlak jeho veličenstva prišiel na železničnú stanicu v Amstettene, všetci mešťanostovia politického okresu ho s palmovými ratolesťami v rukách čakali. Mešťanosta amstettenský panovníka privítal a tlumočil mu vďaka obyvateľstva za to, že nebezpečie vojny bolo odstránené, Jeho veličenstvo na to poznamenal, že pre každého je to lepšie, keď niet vojny.

Jubiläum svätého Otca rímskeho pápeža. Z príležitosti 25-ročného biskupského jubiläumu svätého Otca, rímskeho pápeža *Pia X.* v júni tohto roku pojde z Budapešti do Rímu, do Lorettova a do Neapolu veľká púť, ktorú povedie pápežský praelát dr. Julius *Walther*, rektor ústredného semenišťa.

Arcibiskup za potravné spolky. Arcibiskup kaľočský dr. Julius *Városov* značil pri potravnom spolku (konzum) stolice Bács Bodrog 20 akcií v cene 1000 korún a spolu sľúbil, že ten spolok svojim kňazom odporúčať bude.

Posviacka kostola v Černovej. V živej pamäti každého je ešte tá krvavá vzbura, ktorá sa pred dvo-

toľto žiadal, aby nový kostol posvätil suspendovaný ružomerský farár Ondrej Hlinka a ponevác toto ne-

Fochod v Catanii o odvrátenie zemetrasenia.

ma rokami v Černovej (stolica liptovská) udala, keď bolo možné, pobúrený ľud posvätenie kostola násilím prekazil. Nálada Černovanov sa odtedy utišila, násled-

kom čoho terajší administrátor ružomerskej fary je tej mienky, že už prišiel čas, aby kostol bol posvätený. — Tento úmysel administrátora medzi Černovanmi vyvolal novšie rozčulenie, ale predsa úfajú, že s obozretným pokračovaním kostol černovský predsa len bude možno posvätiť.

V Zelený štvrtok, ako v každý rok, v budínskom Matiašovom korunovačnom chráme predpoludním o 9. hodine odbývala sa slávnostná svätá omša, po ktorej prevelebnú sviatosť Oltárnu preniesli do lorettomskej kaplny. Zatým oltáry boli pozbavené okrás, načo sa odbavovali obrady umývania nôh na pamiatku toho, že aj Spasiteľ umyl nohy svojim dvanástim učedníkmi. Namiesto knieža-primasa kardinála Klaudiaša *Vaszaryho* umývanie nôh odbavil vysvätený biskup dr. Medard *Kohl*. Dvanásti «apoštolovia» boli najchudobnejší občania budínski. Každý starec dostal od knieža-primasa nový odev a mešec novorazených strieborných peňazí.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbric* počnúc od kvetnej nedele cez celý veľký týždeň odbavoval osobne všetky obrady cirkevné, prítomný bol na všetkých lamentáciách, v zelený štvrtok posvätil olejky a 12 chudobným starcom, ako niekedy Pán Ježiš dvanásť apoštolom, znakom poníženia umyl a poboskal nohy, pohostil a obdaril ich odevom a peňazmi. — Vo Veľký piatok a vo Veľkú sobotu predpísané obrady odbavil tiež osobne osvietený pán biskup. — Vo Veľký piatok držal kázeň dr. gróf *Hadrian Csáky*, biskupský notár. — V katolíckom čítacom kruhu cez veľký týždeň boli tri prednášky s názornými obrazmi dľa oberamargauských passíí. — Dojímavé obrady veľkého týždňa v grécko-katolíckom kostole odbavoval tamojší farár *Mikuláš Csoma*. Vzkriesenie dľa gréckeho obyčaja odbavovali v grécko-katolíckom kostole zo soboty na nedeľu po pol noci. — Z tunajšieho kráľ. katolíckeho gymnázia, ako po iné roky, tak aj teraz 14 žiakov išlo do Ríma ku pobožnostiam veľkého týždňa. Sprevádzali ich kňazi praemonštratskí a professori dr. *Julius Kardoss* a *Marcell Telepy*. Ku tomuto výletu pripojilo sa z Košíc viacej nábožných ľudí.

Nový veliteľ prešporského vojenského sboru. Jeho veličenstvo kráľ veliteľa prešporského V. vojenského sboru generála jazdy baróna *Steiningera* prepustil a na jeho miesto vymenoval bývalého veliteľa bosensko-hercegovinského XV. vojenského sboru a bývalého náčelníka bosensko-hercegovinskej vlády generála pechoty *Winzora*.

Vojenské potravné spolky. Prvý takýto spolok založili v Baňskej-Bystrici (Besztercebánya) kde tamojší 16. honvédskejší peší pluk s privolením ministerstva uh. honvédstva založil potravný spolok, z ktorého nie len mužstvo, ale aj rodiny v meste ležiacich vojenských dôstojníkov dostávajú potravné články. Proti spolku sa tamojší kupci prirodzene postavili a tak valné shromaždenie, ako aj obchodná a priemyselná komora poslala ministerstvu obchodu, poľnohosp. a priemyselných vecí vyslancov prí-

pis, aby tento potravný spolok zrušili. — Obchodná a priemyselná komora súčasne vyzvala aj ostatné komory, aby túto záležitosť s pozornosťou sprevádzali a jestli v svojich okresoch podobný ruch zbadajú, aby tiež podobne zakročili.

Prepúšťanie rezervistov. Ako z Viedne oznamujú, po Veľkej noci ku službe zavolaných rezervistov začnú už domov púšťať. Najprv tých rezervistov, ktorých ponajprv povolali. Prostriedkom mája bude konať službu už len riadny počet vojakov.

Chýry zo Šariša. *Prešov.* Veľa významné obrady veľkého týždňa vo farskom kostole odbavoval sám praepošt-farár *Adalbert Záborovszky*. Dojímavé pekny bol chorálny spev vo Veľký piatok, keď osem slov Ježiša Krista z križa, prednášali za prítomnosti početného obecstva. V prvý deň sviatku prednášali nábožný nápev zvaný Oratorium Führera, pri čom za všestrannej pochvaly účinkovali: Aladárova Bánó manželka hlavného stoličného notára a Nikolajova Mojzes manželka správcu štátnej praeparandie dievčenskej a Imrich Hanusovszky. — Grécko katolíci tohoto roku s nami držali sviatky veľkonočné a pretože sú výhlady, že miesto Julianského, napozatým prijmu kalendár pápeža Gregora, sviatky vždy v jednom čase budú s nami vydržiať na čom pracuje zvlášte grécko katolícky biskup ungvársky *Julius Firczák*. — Obeostenstvo grécko katolícke v Budapešti s dovolením rímskeho pápeža veľkonočné sviatky tiež už tohoto roku vydržiavalo v jednom čase s nami.

Rozpustili 270 socialistických organizácií. Z Prahy oznamujú: Pražské miestodržiteľstvo pre antimilitaristický (protivojanský) pohyb nariadilo 270 mládeňských organizácií českej národnej robotníckej strany rozpustiť. Policia v celom Česku takmer odrazu prekutala miestnosti mládeňských organizácií a zhabala všetko, čo sa zhabať dalo: peniaze, listy a zápisnice. Veľa ľudí aj zatkli. Vzdor tomu, že prípravy k tomuto všeobecnému zakročeniu vrchnosti prísne v tajnosti držaly, vodcovstvo robotníckej strany sa o tom v poslednom okamihu predsa dozvedelo a o tom organizácie aj upovedomilo. Má sa za to, že následkom hromadného zatknutia bude veľká pravota.

Obete prhkého hnevu. Gazda *Georg Hüfner* v obci Paks (stolica Tolna) so svojou manželkou a s 21-ročným synom na voze sa viezol do poľa. Do voza boli zapriahnuté dva mladé žrebce, ktoré syn poháňal. Na ceste otec karhal svojho syna, lebo vraj dobre nepoháňal. Syn za čas len počúval, ale potom nazlostený zoskočil z voza a opraty hodiac do koní, pošibal kone. Mladé žrebce sa od bicia zplašily a s vozom odcválaly. Starý Hüfner nevedel opraty dostať do ruky a zdesený videl aj so svojou manželkou, ako cválajú kone s vozom k Dunaju. Hüfner nato zoskočil z voza a nepohnutne zostal ležať na mieste. Kone ale so ženou ďalej cválali, konečne pri jednom hegnutí žena vypadla z voza. Medzitým príbehli ta ľudia a žrebce podarilo sa pristaviť. Žena si otriasla modzgy a zomiera. Hüfner je

tiež nebezpečne ranený. Mladý divoch, ktorý toto nešťastie zapríčinil, sa následkov svojho skutku natoľko nalakal, že bez stopy ušiel z domu. Teraz ho hľadajú žandári.

Na smrť odsúdená macocha. Z Prahy oznamujú, že tamojší porotný súd v stredu pojednával trestnú záležitosť manželky robotníka Wewerku, ktorá do čriev svojho nevlastného dieťaťa vrazila jedon 24 centimetrov dlhý drevený ražeň, ktorý preklal brucho, pečeňu a pľúca dieťaťa, následkom čoho dieťa naskutku zomrelo. Obžalovaná žena tajila a vraždu chcela svaliť na brata zavraždeného dieťaťa, ale svedkovia proti nej svedčili. Následkom toho ju porotný súd uznal za vinnú a súdna stolica beštiálnu macochu odsúdila na šibenicu.

Svätokrádež. Do biskupského chrámu v Rožňave (Rozsnyó) dňa 5. apríla na úsvite vlámali sa Dionýs Trokár a ukradol drahocennú monstranciu a kalich. — Vlamača chytili žandári v obci Borzova a našli uňho ukradené veci, lež už na kusy rozdrúzané. O Trokárovi vysvitlo, že je totožný s tým pánskym sluhom, ktorý roku 1903. grófke Irme Pongráczovej ukradol 60 tisíc korún hotových peňazí. pre čo ho odsúdili na 5 rokov do trestnice. Trokár si svoj trest v Szamosujvári aj vysedel. Pred troma mesiacmi ho z trestnice podmienčne pustili na slobodu a keď z trestnice odchádzal, prosil katolíckeho kňaza trestnice, aby mu vyprostredkoval, aby ho do Harmacu nesprevádzal strážnik trestnice, lež aby ho jednoducho odšupovali. Kňaz ale túto jeho prosbu z pochopiteľnej príčiny nemohol splniť a ako sa Trokár priznal, už vtedy sa bol zaprisahal, že kostoly, keď len bude mať k tomu dobrú príležitosť, bude zbíjať.

O našom hospodárstve. V našej vlasti je podľa ostatného popisu 6 millionov 446 tisíc 557 kusov rožného statku, 7 millionov 872 tisíc 742 kusov oviec a 5 millionov 358 tisíc 803 kusov ošípaných.

Ukrutná slúžka. V Temešvári jedna slúžka chcela spáchať nanajvýš opovážlivý útok. Štrnásťročná slúžka Róza Géczí, ktorá slúžila u hlavného úradníka tamojšieho Alžbetinho parného mlyna, Béla Wesela, z pomsty, že ju jedno na jej opateru sverené dieťa urazilo, chcela otráviť celú rodinu a svoj plán tak chcela previesť, že popoludní o 4. hodine namiešala za 24 halierov kamennej sódy do kávy rodiny. — Domácej panej mutná a divná barva kávy na šťastie napadla a slúžku vzala na otázku. Slúžka zbledla a priznala sa, že do kávy z omylu naliala žravý lúh. Na policii sa ale pozdejšie priznala, že z pomsty celú rodinu chcela vykynožiť. Ukrutnú slúžku polícia zatkla.

Ohne. V obci Ujantálvölgy (stolica gemerská) tamojšia sklenná fabrika následkom výbuchu rezervára na olej, ktorým fabriku kúria, zhorela, pri čom dvaja robotníci boli ťažko ranení, asice jeden tak nebezpečne, že o šesť hodín zomrel. — Vo Vrútkach (Ruttka) jedna z komína vyletená iskra podpálila dom statkára Herca na hlavnom rynku. Oheň sa vo veľkom vetre rýchle šíril a za okamih aj susedný veľký dom Hoffmannov

stál v plameni. Oheň udusili hasičia hlavnej dielne košicko-oderbergskej železnice a jedine im možno ďakovať, že sa oheň nerozšíril.

Rovnošata šfukovej barvy. Z Viedne oznamujú: Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby dôstojníci, úradníci a vojaci každej brandže, vyjmúc jazdy, boli zaopatrení rovnošatou šfukovej barvy. — Parádnou rovnošatou zostane aj na ďalej dosavádna parádna rovnošata. Jazdetvo nedostane rovnošatu šfukovej barvy, lebo táto brandža by z novej rovnošaty aj tak nemala osohu. Vojak na koni je jednako nápadný, či je do modrej, alebo do hnedej rovnošaty oblečený. Najviac ak by červené čákovy a čiapky bolo treba odstrániť.

Trojčičky. V obci Radvoska (Radoska, stolica trenčianska) jedna roľníčka porodila trojčatá; dvoch chlapcov a jedno dievča, — Dvaja chlapci žijú, ale dievča zomrelo.

Výsledok assentírky v stolici zvolenskej. V stolici zvolenskej sa assentírka vyjmúc mesta Brezna už skončila. Výsledok je nasledujúci: vo *Zvolene* (Zólyom) zpomedzi 90 vojopovinných odobrali 26 za riadnych rekrútov, 5 do náhradnej rezervy a 7 za jednoročných dobrovoľníkov; vo *zvolenskom okrese* zpomedzi 393 vojopovinných odobrali 78 za riadnych rekrútov, 22 do náhradnej rezervy a 1 za jednoročného dobrovoľníka; vo *veľkoslatinskom okrese* zpomedzi 756 vojopovinných odobrali 141 za riadnych rekrútov, 47 za náhradných rezervistov a 1 za jednoročného dobrovoľníka. V *Baňskej-Bystrici* (Besztercebánya) zpomedzi 52 vojopovinných odobrali 15 za riadnych rekrútov, 6 za rezervistov a 6 za jednoročných dobrovoľníkov; v *baňskobystrickom okrese* zpomedzi 718 vojopovinných odobrali 109 za riadnych rekrútov, 35 za náhradných rezervistov a 3 za jednoročných dobrovoľníkov. Konečne v *breznianskom okrese* zpomedzi 596 rojopovinných odobrali 69 za riadnych rekrútov, 23 za náhradných rezervistov a 3 za jednoročných dobrovoľníkov. V meste *Brezne* (Breznobánya) assentírka bude len 1. mája.

Sjednotenie Julianského kalendára a Gregoriánskeho kalendára. Grécko-katolícky biskup v Munkáči Julius *Firczák* na požiadanie príslušných politických kruhov privolil ku tomu, aby Julianský kalendár s Gregoriánskym kalendárom bol s jednotený. — Biskup o to prosí, aby vláda vykúpila poplatok od párov (pár-bér) zainteresovaného grécko-katolíckeho kňazstva, čo medzi kňazstvom a ľudom ustavičné neprijemnosti zapríčiňuje. Dľa tohoto dohodnutia by štát poplatky od párov hotovými peniazmi platil a veriaci grécko katolíckeho náboženstva v tomto biskupstve počnúc od budúceho roku by sviatky držali už dľa Gregoriánskeho kalendára.

Nehoda jedného lekára. Z Turčianskeho Svätého Martina (Turócszentmárton) sdeľujú, že tamojší lekár dr. Ján *Simko* po tieto dni srezával ruže v zahrade, pri čom sa pichol. Zo zahrady ho zavolali ku jednému chorému, kde sa mu táto nepatrná rana na toľko infikovala, že bol prinútený ísť do Tešína, kde mu lavú

ruku na troch miestach operovali. Ťažko chorý lekár leží teraz v tešínskej nemocnici.

Zatknutý vínokupec. S vínom vo veľkom kupčiacia firma «Dávid Magen a synovia» v Seredi (stolica prešporská) zastavila svoje vyplácania. Dlžoby firmy činia 1,200.000 korún, jej majetok ale stojí 1 million korún. Firma si pýtala od svojich veriteľov 6 týždňové poshovenie. Razom ale nastal ten neočakávaný obrat, že Juliusa Magena následkom oznámenia jednej budapeštianskej banky zatkli. Zatknutie tým odôvodnili, že Julius Magen chce ujsť do cudzozemska. — Kráľovský fiškalat v Prešporke navrhol, aby zatklí aj druhého spolučlena firmy, Heinricha Magena, ale tohto nemohli zatknúť, lebo Heinrich Magen je ťažko chorý. Magenovci v Udvarnoku, v stolici nitrianskej majú chýrne vzorné vinohrady.

Zlodeji v okresnom súde. Z Námestova (stolica oravská) oznamujú, že do budovy tamojšieho okresného súdu vlámali sa po tieto dni zlodeji a ukradli 260 korún úradných peňazí.

Závratníctvo s vojnou. V meste Szepsiszentgyörgy a na okolí sa po tieto dni zjavil jedon elegantne oblečený pán, ktorý vozíac sa na osobite najatom koči, zavítal rad radom do každého domu. Jeho chovanie sa však napadlo žandárom, ktorí čoskoro vypátrali, že Alexander Fenyves — takto sa totižto dobrý vták volá — vydáva sa za štátného zamestnanca a ľahkoverný roľnícky ľud klame tým, že o niekoľko dni vypukne vojna a jeho vraj preto vyslali, lebo štát majetok svojich občanov chce proti pustošeniu vojny poistiť, aby ľud nevyšiel na žobrácku palicu. Vo veľkom počte sa prihlásivším ľuďom potom dôverne pošepol, že majetok aj na väčšiu summu možno dať ošacovať, len že mu za to osobite musia volačo zaplatiť. Takýmto spôsobom ošudil ľahkoverných ľudí o viac sto korún, ale keď zbadal, že sú mu žandári za päťami, naskutku ovrzol a polícia ho teraz kurrentuje.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske rady.

Ako treba mlieko mútiť? U nás zvyklo sa mútiť maslo z kyslej sobratej smotánky, ale možno mútiť, ba je ešte o mnoho primeranejšie, zo sladkej smotánky, ba čo viac možno maslo mútiť i z čerstve nadojeného mlieka v prístrojí sostavenom ku tomu cieľu.

Teraz robia sa už i také stroje, v ktorých sa dá zmútiť cele čerstvo vydojené mlieko, ba možno z takéhoto mlieka o mnoho lepšie vylúčiť masťné čiastky, ako z takého mlieka, ktoré sme buď ochladili, alebo sme ho nechali skysieť a smotánku sme len z neho sobrali. —

K tomu ešte nie len to, že sme už zo sladkého mlieka dorobili maslo, ale ešte i pri tom máme osoh, že nám mlieko ostane cele sladké, tak že to môžeme i prevariť a upotrebiť ku akýmkoľvek veciam alebo jedlám, len od toho sa lúči od mlieka cele sladkého, že je už nie tak masťné a nie tak tvarožnaté. — Ba možno sladké mlieko i tak mútiť, že ho zmútime len tak z polovice, totiž, že len polovicu masla vybereme z neho a polovicu necháme v mlieku. — Takéto mlieko potom ešte dobre upotrebíme ku káve, alebo môžeme ho dať i telcom, lebo ono má v sebe vlastne všetky záživné čiastky, len maslo sme z neho sobrali, i to len tak z polovice, nie všetko. V takých hospodárstvach, kde potrebuje sa mnoho mlieka, nedajú moc na to, aby to ešte i masťné bolo, ale chceli by mať ešte i maslo a to už či pre domácu potrebu, a či na predaj. Na takýchto miestach teda takýto prístroj skutočne koná znamenité služby a k tomu ešte treba i to podotknúť, že ponevác tieto stroje majú vysokú cenu, nemožno ich zaopatriť si malým gazdom.

Už teraz či jedným a či druhým spôsobom keď dostaneme smotánku, z tejto potom, ako známo, dostaneme maslo mútením, totiž tak, že masťné guľočky, v ktorých nachodí sa maslo, roztrepeme mútením a potom ich sbíjame do vedna; od tohoto potom záleží to, či nám bude maslo tvrdé a či mäkké a či sa ono dá dlhšie udržať a či nie. Zkúsenosť nás učí, že smotánka musí mať istú teplotu, aby dobre vydala maslo, totiž aby sa maslo dobre oddelilo od mlieka a aby bolo trváce a stále. Ako známo, v zime jestli mútime smotánku veľmi studenú, potrebujeme k tomu celé hodiny času a predsa sa nám maslo od mlieka dobre neodlúči, naproti tomu v lete, jestli je smotánka teplejšia, ako treba, teda sa maslo skorej oddelí od mlieka a pri tom ostane mäkké, netrváce a ku tomu sa ho ešte i málo namúti.

Pravda v oboch prípadoch vedia si spomôcť naše gazdinky a to tak, že jestli je smotánka veľmi teplá, dolejú do nej studenej vody; a proti tomu, jestli je veľmi studená, dolejú do nej vody teplej. Len že potom i teplá i studená voda jestli len neuhádnú potrebnú mieru, veľmi ľahko sa môže vypomstíť. Mnoho studenej vody ochladí mlieko a toto sa nedá zmútiť potom len tak ľahko, mnoho teplej vody môže mlieko svariť a tu je potom už po masle. O mnoho je lepšie spomôcť si v tom prípade, jestli je smotanou teplá tak, že dbanku (masničku) i so smotanou položíme do nádoby s ľadom, alebo do studenej vody; jestli je smotánka veľmi studená, teda ju ohrejeme práve takýmto spôsobom, len že tak, že položíme smotánku i s dbankou do nádoby, naplnenej teplou vodou a to do tých čias, kým smotánka už či v jednom a či v druhom prípade nedosiahne tú teplotu, ktorá je potrebná k tomu, aby sa nám dalo mlieko ľahko zmútiť a aby bolo dobré.

Priemerná teplota smotánky na mútenie je 13. stupeň podľa Reaumura, ale môže byť i menej i viacej.

Dľa tohoto potom závisí, že čím chováme statok a ako ho chováme a potom i od vonkajšieho počasia, či je teplo a či je chladno. Sladkú smotánku mútíme chladnejšiu, ako kyslu (veľmi kyslá smotanka, na ktorej sa už i koža utvorila, dáva plané, horké maslo), v lete započneme mlieko mútiť chladnejšie, lebo sa to i pri práci trochu zohreje, konečne započneme mlieko za chladna mútiť vtedy, keď chováme kravy takým krmom, od ktorého je maslo mäksie, také krmy sú ku príkladu zelený krm mnoho repy; od krmu tohoto dajú kravy maslo o mnoho redšie, ako vtedy, keď statok chováme suchým senom. Dobrá gazdina si teda sama dľa tohoto bude vedieť zostaviť pravidlo, že kedy má mútiť mlieko chladnejšie, ako 13 stupňov teploty, mlieko teplejšie, ako stupeň tento. — Toto je všetko potrebné vedieť, jestli chceme mať dobré maslo. Avšak táto teplota nemá byť vyše 14 alebo niže 12 stupňov.

Ale neslobodno spustiť sa v takomto prípade len na ruku, že veď to i rukou dobre ocítime, aká je teplota, alebo chladnosť; ruka nás veľmi ľahko zklame a preto nespustíme sa na túto, alebo upotrebme ku tomuto cieľu teplomer, ten nám to potom ukáže na stupne, koľko je mlieko teplejšie, alebo studenejšie, ako je treba. — Ruka oklame, len probujme do tej istej vody strčiť ruku, keď sme chodili okolo ohňa a probujme strčiť ruku do nej, keď sme robili okolo chladných vecí, v prvom prípade bude sa nám ona zdať chladnejšou, v druhom rade bude ona zdať sa nám teplejšou, ako je ona v skutočnosti. Mnoho zlosti vyhneme, keď nebudeme lutovať tých niekoľko (60—80) halierov na kúpenie toho teplomeru, lebo tomu v hospodárstve nie len že pri mútení, lež i v iných prípadoch vezmeme značnú úžitok.

Jestli sme teda už mlieko dľa potreby sohráli, alebo ochladili, vylejeme ho do dbanky (masničky), ale nikdy nezameškajme dbanku (masničku), ktorú vždy treba držať čisto, dobre vypariť; jestli máme o nej podozrenie, vyparime ju sódomým lúhom, lebo by v dbanke (masničke) zle čistenej mohlo sa nám nie len mlieko, ale i maslo zkažiť a to preto, lebo to mlieko, ktoré nachodí sa medzi dúhami dbanky (masničky), skyslie a pokazí nám i ostatné mlieko, ba ešte i maslo; toto dostane planú vôňu a chuť. Dbanka (masnička) sa dá najčistejšie tak držať, keď ju do týždňa aspoň raz dobre vymočíme vo vápenej vode, potom keď ju dobre vysucháme, prevetríme a usušíme.

V novšom čase jesto mnoho rozličných dbaniek (masničiek). Zpomedzi nich sú niektoré veľmi dobré i pre menšieho hospodára; zvlášte dobrú službu koná náš starý šafel zbonka na mútenie, lebo dá sa dobre čisto držať. Že ako sa múti mlieko v tejto zbonke, totiž v našej obecnej dbanke (masničke), o tom vie každý človek; len s maslom sa už potom veľmi zle zachodí, keď ho po zmútení nevymyjú, nevymiesia, lebo týmto vymytím a vymiesením dodá sa maslu cena a stálosť. Keď je už teda maslo na vrehu, vyberme ho, vložíme ho do chladnej vody a čistými rukami ho dobre

vymiesme, potom vezmeme ešte jednu vodu a i tu ho dôkladne premiesime tak, aby v masle neostalo nič mliečnych čiastok. Potom ho zase za sucha dobre vyrobíme a vytlačíme z neho i tú ostatnú kvapku vody, vlastne emaru.

Takto sa má zaobchodiť so smotánkou pri mútení. Mnohí síce budú to držať za babravú prácu a za zbytočnú, odvrknú svoje: «Čo by noviny vedely» uspokojia sa svojim doterajším spôsobom mútenia a nenahliadeu, že tým škodia iba sebe. Vedieť dať potrebnú teplotu mlieku je nie taká práca, ako stáť pri dbanke (masničke) za pol dňa a mútiť ustavične a pri tom ešte mať škodu, lebo mlieko, keď je chladné, nedá sa dobre zmútiť a keď je teplé, mnoho roztratí sa po mlieku. Teda i tak, i tak je zle.

My na toto všetko poznamenáme, že dobre premyslená práca je viac hodná, ako práca len tak vo spust sveta robená.

*

Ovocné stromovíe v lese. Keď chodíme po lesoch, často nám napadnúť môžu plané jablone a hrusne, na ktorých sa skoro z roka na rok množstvo ovocia urodí, z ktorého obecnosť ale dost malý úžitok vezme.

O tieto plané ľudia sa dost málo starali, ba práve len nevšímavosti ľudí môžu svoje jestvovanie ďakovať, lebo keby ich boli zbadali, kým boli mladé plane, — pravdepodobne je, že by ich boli vykopali a domov odniesli. V terajšej dobe by to bolo dost zbytočné, keby niekto vyhľadával pláne po lese, lebo stromová školka nachádza sa — aspoň sa má nachádzať — v každej obci a tak každý si môže z tade zaopatriť dost lacno potrebnú zásobu stromkov. Nechajme teda mladé plane v lesoch, ale usilujme sa o to, aby oni donášali zošľachtilé ovocie. Ako sa to dá vykonať, o tom sdeľujeme krátku poznámku z článku istého zkuseného hospodára. — Spomenutý hospodár v jednom článku poznal toto:

V stranách Fruško-horského pohoria, ktoré tvorí severnú časť Srijemu, leží 13 srbských pravoslávnych kláštorov. Mnisi týchto kláštorov mali od starodávna tú chvályhodnú obyčaj, že ak šli lesom z jara, nosili sebou hánky zo zošľachtených stromov a keď videli pláňu v lese, zaštepili ju. Tieto zaštepené stromky donášajú veľa výborného ovocia, ktoré nie len že je dostatočné pre spotrebu kláštorov, ale im donáša aj veľký obnos v peniazoch. Hôrari u nás by peknú pamiatku nechali po sebe, keď by pri prehliadkach spozorované plane po horách poštepili.

Dobrý hôrár má poznať polohu skoro každého stromu vo svojom revíri, teda aj o planiach má vedieť, kde sa ktorá nachodí a tak by ho to nestálo mnoho práce, keby ich poštepil.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

DOPISY.

Nagy-Vendégh.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštan»-e.

Smutnú záležitosť tunajšej katolíckej školy som jednúc už bol sdelil. Dnes znovu píšem o tejto krušnej veci, lebo je to dľa môjho zdania taká rana, ktorá sa ani zahojiť nedá.

Dôstojný pán dekan farár krušovský a okresný školozorca Ján Markovich neunavenou horlivosťou a s veľkým oduševnením sa usiloval vzkriesiť k novému životu túto katolícku, posiaľ mrtvú školu. — Cirkevná vrchnosť na jeho predlohu vymenovala k nám diplomovaného učiteľa Alexandra Mozsáryho. Tento začal už aj vyučovať naše dietky. Aby deň započatia vyučovania po 8 ročnom potupnom spánku na vždy pamätným ostal, dňa 22. marca posvätené bolo školské a učiteľské stavenie slávnostne v prítomnosti dietok a občanov. Za tejto príležitosti prečítaný bol list dôstojného pána dekana, v ktorom dáva na vedomie občanom, že cirkevná vrchnosť, bárs aj školská stolica voľbu odoprela, len k dobrému rodičov a jejich dietok vymenovala učiteľa, aby preto dietky svoje riadne a svedomite posielali do školy. Členov školskej stolice ale vyzval s úplným dôrazom, aby tak mnohorázy odopreté podpisy školskej fassie učiteľskej, cieľom likvidovania štátnej podpory, včul už svedomite previedli.

Hlas pána dekana ale ostal hlasom volajúceho na púšti a tým aj začiatočná radosť lepšie zmýšľajúcich obrátila sa v zármutok. Dietky tam prítomné, keby rozum jejich úplne bol vyvinutý, boly by sa skoro aj do plaču daly. Jednanie tunajších občanov, aké prejavujú poľahke katolíckej školy, je nie len surovosť, lež aj čierna nevďačnosť. Či dôstojný pán dekan, ktorý tolko sa namáhal a ustával v záležitosti našej katolíckej školy toto si zaslúžil od tunajších občanov? Od obecnej, od štátnej školy nebočia, len katolícka škola im nenie po vôli. Ani to si nevedia vážiť, že cirkevná vrchnosť na rok 1909. už stopäťdesiat korún darovala na školské potreby a že istý dobrodinec, ktorý v skrytom stave chce ostať na podporu školských dietok obetoval päťdesiat korún. Rodičom na bežiaci školský rok teda nepríde viacej platíť, ako 122 korún a predsa odopierajú podpisy ku vyplateniu štátnej podpory potrebné. Tu už uschnul kvet každého šlachetného citu a dobrého smýšľania.

Má tu obec urbárska svoje hory dubové, ktoré jej ročite dost hodného dôchodku donášajú. Vzдор tomu ale odoprela na školské knihy a iné potreby pýtaných 10 korún. Keď sa ale daaké obecné práce vykonávajú, to sa z obecnej pokladnice aj 30 korún minie na — oldomáš. Sú oni tej mienky, že čo cez gágor do žalúdka vlejú, to nepoškrvňuje človeka, Katolícku školu podporovať nemajú smelosti. Je to ozaj haňba pre celú obec, lež aj tažká sodpovedlivosť zo stránky tých rodi-

čov, ktorí hatia vyučovanie dietok v katolíckom duchu a viacej veria podvodnému hadovi a mamone, ako duchovnému.

S kresfansko-ludáckym pozdravom

Prítomný.

Felsöldiós.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte v našom milom «Kreštan»-e uverejniť tieto riadky.

V Skalici vychodiace «Ludové Noviny» v 9. čísle pod nápisom: «*Žalostná svadba*» písaly o mne také veci, ktoré v žiadnom ohľade nesodpovedajú pravde a preto ich bez poznámky nechať nemôžem.

Ja som po prvé tej mienky, že pri nešťastí, ktoré sa volakde udá, v prvom rade tí majú pomáhať, čo sú tam prítomní. Toto urobiť mohli ľahkým spôsobom tí svadobníci, čo sa zo Smoleníc do Orešian viezli. Jestli sa medzi nimi našlo viacej nepodpitych ľudí — o čom nepochybujem — mali pánskeho kočiša, ktorý svadobných hosťov na koči viezol, obrátiť a poslať pre lekára do Smoleníc. Tú, na štyri kilometre dlhú cestu by ten kočiš s pánskymi koňmi skorej bol prebehol, ako posol, ktorý dva kilometrovú cestu pešký musel prekonať ku mne, aby odtiaľ telefonoval a potom zas na jeden kilometer cesty pešky išiel k lekárovi. — Ku mne sa teda nikto nemusel ustávať.

Hlavná vec je ale, čo po druhé vyzdvihujem s úplným dôrazom, že u mňa nikto ani nebol. Tá odpoveď teda, akou som udajne toho posla zavrátil, je *hlúpa vymyslenina a zlomyseľná lož*. Z tohoto vidno, aké pravdy rozširujú «Ludové Noviny» medzi ľudom, uverejnia akúkoľvek hlúposť a vymysleninu, čo im kadejaký pantlikár pošle.

S hlbokou úctou a pozdravom

Michal Pasek.

Csacza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto môjho dopisu v našom milom «Kreštan»-e.

Behom celých 50 rokov účinkoval u nás v každom ohľade blahonosne, príkladne a ku všestrannej spokojnosti rímsko katolícky učiteľ-organista pán Ján *Baltay*. Po tak dlhej, namáhavej a tažkej práci utiahol sa konečne do zaslúženého odpočinku. Neni zaiste človeka v našom mestečku, ktorý by tomuto o verejnú osvetu ľudu a o slávu Božiu veľazaslúženému mužovi z tejto príležitosti z hĺbin srdca neprial, aby dobrotivý Boh v celej plnosti udelil mu svojich milostí. Odstúpenie jeho z úradu tým viacej oplakáva katolícke obecnstvo nášeho mestečka, lebo od tých čias, ako sa na odpočinok utiahol, neodbavujú sa u nás služby Božie s organom a pohraby s organistom. Sväté obrady veľkého týždňa tiež nevypadly k našemu uspokojeniu.

Bože láskavy! Čím že sme sa proti Tebe previni-
nili a tak veľmi Ťa obrazili, že nás tak veľmi tresceš?
Pane, smiluj sa nad nami!

S katolíckym pozdravom

Istý farník.

Odkazy redakcie.

B. O. R. Verte nám, veľmi nám je ľúto, že to ne-
smieme uverejniť. Nuž ale zákaz je zákaz.

F. K. K. Čakali sme obsirnejšiu zprávu o vašom
shromaždení.

Z. J. N. S takými plátkami sa my nezaobráame.

K. B. P.; A. G. T. Úprimné vďaky. Daj vám Boh
zdravia!

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 11. apríla.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*:
tisská K 28·20—29·55, stolnobelohradská K 28·05—29·20,
peštianska K 28·10—29·25, banátska K 28·15—29·55. —
Raž: prvotriedna K 20·70—20·85, druhotriedna K 20·55
do 20·65. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17·90—18·10,
druhotriedny K 17·50—17·80. — *Proso*: K 13·75
do 14·60. — *Ovos*: prvotriedny K 18·20—18·60, druho-
tiedny K 18·10—18·20. — *Kukurica*: K 15·30—15·65.
Repica: K 31·50—32·50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22·20	21·80	21·40	21·00	20·60	20·00	19·20
		č.	7	7½	8		
		K	17·80	15·80	9·00		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7·50, hrubé K 7·20.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·00—21·50,
fazuľa strakavá K 15·00—15·50. — **Hrach**: nelúpaný,
čistý K 28·00—35·00, lúpaný K 24·00—46·00. — **Šošo-
vica**: čistá K 30·00—50·00. — **Konopné semä**: K 18·00
do 19·00. — **Mak**: K 45·00—48·00. — **Rasca** (kmin):
Kor. 110·00—112·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 156·00—158·00,
vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 131·00—132·00,
3-kusová K 136·00—137·00. vidiecka K ———— za
100 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 15·50
do 16·00, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 15·50—16·00
po 50 kilogramoch.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—
140·00, lucerna jasnozrná K 140·00—144·00 za 100 kg.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·30—5·40, žlté
K 6·30—6·40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—
96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca
1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 24·50—25·50, bosens-
ký (z r. 1907.) K 30·50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·70—1·80
kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40,
sličky na polievku K 3·40—4·40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·60—2·80, k vareniu K 1·60—1·90,
syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 36·00, fiumánsky
White-Star (***) K 30·00 za 100 kilogr.

Členov tretieho radu svätého Františka jubi-
lárna púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa
20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privile-
giami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usro-
zumení najdôst. biskupského sboru Uhorska, s dovolením
Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu
sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od
20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej
každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Od-
chod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septem-
bra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—
Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexan-
dria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal.
II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún
10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme
Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kai-
ser, komisár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor
Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu
Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca
tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do
Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Ame-
rike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výš-
udané predplatné, prosíme, aby si čím skôr vy-
rovnali svoje predplatné podľa hore označeného
vyzvania.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretväs-pastille

Dorába Tomáš Beretväs, lekárnik Kispest.

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie
migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Pri 3 škatulkách
zasielka franko..

Zalúdok
posilňujúci, trovenie podporujúci, napínanie k ulaveniu zastavujúci, vládne a istotne pôsobiaci liek su Fellerové, Reharbara Elsa pilulky 6 škatuliek 4 K franko. Treba objednať u Eugena V. Feller Stubica Kostolná u. 18. (stol. Záhreb.) *Kartik.*

Rušeň!
!!! S 18 prvých značeními !!!
Ludvik Kállai motor dielňa
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.
Odporuča najvreljej Ludvika Kállai
elektrické benzinlokomobil stroje v umlatbe
s dvojím vystrojením ku čisteniu.
!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!
!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!
Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.
Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatinám. **Ludvika Kállai** ktoré sa v našej vlasti najlepšie podávajú.
Cenník s obrázkami na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Najlepší český prameň k objednaníu.

Benisch
Lacné perie na posteľ!
1 kg. sivé drapané 2 K, ľedšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h. 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K 7 K.; biele fajnové 10 K.; najfajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteľe z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovnou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.
Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschentza** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Lacné české perie.
5 kilo: nové tmavé driapané kor 9.60, lepsié 12 kor.
Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.
Biele ako snah
BIALE AK PAPER, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolenjestiti sa postovné atraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Kto potrebuje SEMENÁ
hospodárske, zahradné alebo lesné. nech žiada na dopisnici obrázkový cenník. prv nežli si inde objedná. Dvorný doprateľ J. kr. V. knež černoehorskeho
JINDRICH VANEK, PRAHA
odborný semenársky obchod
Václavské nám. 13
„u zlaté husy“.

Singerové
šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u
Josefa Haban mechanika
v Budapešti Almásy-tér 14.
Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Oznamením prijíma administracia
„Kreštan“
Budapest, Szentkirályi-u. 28.

Vážna vec
Trpiacim na žalúdok!
Nedostatok chutnania, boľenie žalúdku, napínanie, slabosť žalúdku, neriadne trávenie, hlavybôľ, bezsnosť a bezkrvnosť adt. zastavujú naskutku kvapne svetochyné, povodné
BRADY-ho žalúdkové kvapky
Mnoho tisíc listov poďa kovania a uznania.
Malá flaška s návodom upotrebenia 80 hal., veľká flaška 1.40 K dostaniu v každej lekárni. — Hlavný sklad:
C. Brády lekáreň ku „Kráľovi Uhorska“
Viedeň, I., Fleischmarkt 1., Depot 212. Sklad z kadiál na žiadosť zdarma pošlú zanimavú «Špecialbrošúru». Po odoslani 5 korún 6 malých flašiek, po odoslani 4.50 kor. 8 veľké flašky zasielajú sa franko.

Varujeme sa padelanin BRADY-ho žalúdkové kvapky opatrené majú b. f. vyšoznačenou ochraunou z namkou a podpisom.

Najdokonalejší a najspoľahlivejší liek domáci, ktorý spolu ako ústna voda, zarovnak aj ku ochrane vlasov, keže a ako prostriedok posilňujúci a bolesť ulavujúci skutočne sodpovie svojmu povolaniu je opravdový

Slanovinový lieh sily
flaška po 30, 40 hal., 1 a 2 korunách.

Potrebný v každej domácnosti. Všade k dostaniu vo flaškách po 30, 40 hal., 1 a 2 korunách. 10 kusov malých flašiek za 3 koruny posla poštovou dobierkou alebo pri poprednom zaslaní peňazi.
Laboratorium KOSMOS, Győr.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.
«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú užernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevzme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý po pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhdnovnenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

lačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.